

Vård- & omsorgsnämnden

Nämndsordförande: Monica Kjellman

Förvaltningschef: Mona Bakhshi Poor

Datum: 2023-09-21

Verksamhetsberättelse delårsbokslut 2023 (långversion)

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser under 2023.....	4
2	Ekonomisk sammanfattning.....	5
3	Åtgärder för budget i balans	6
4	Mål och måluppfyllelse	8
5	Verksamhetsuppföljning.....	16
6	Internkontroll	30
7	Personaluppföljning	31
8	Redogörelse för övrigt miljöarbete	32
9	Framåtblick	33
10	Målbilaga	37
11	Bilaga över strategiska nyckeltal	41

1 Viktiga händelser under 2023

- Vård -och omsorgsnämnden övertog den 1 april 2023 ansvaret för samtliga verksamheter i egen regin då produktionsförvaltningen upphörde till förmån för en linjär organisation.
- Kanalvägens gruppbostad med sex platser inviges i mars.
- Nämnden har tagit beslut om att upphandla Enebacken som är kommunens största särskilda boende á 108 platser och som även inrymmer korttidsvistelse, växelvård och dagverksamhet. Upphandling sker under hösten 2023.

2 Ekonomisk sammanfattning

Vård och omsorgsnämndens nettokostnader för perioden uppgår till 456 725 tkr vilket ger ett överskott på 4 826 tkr jämfört med budget. De tidigare VON delarna har ett överskott på 10 914 tkr och Egen regi ett underskott på 6 088 tkr jämfört mot budget, vilket netto ger ett överskott på 4 826 tkr.

Nämndens bokslutsprognos helår sätts till + 6 000 tkr jämfört med budget.

2.1 Delårsbokslut

Driftsredovisning (belopp i tkr)	Helår 2023				Jan-aug 2023		
	Budget	Prognos	Budget - avvikel se	Utfall fg år	Period budget	Utfall period en	Budget - avvikel se
Verksamhetens intäkter							
Avgifter	27 282	31 282	4 000	28 598	18 653	21 634	2 981
Övriga intäkter	82 420	90 220	7 800	66 546	53 919	58 592	4 673
Generella statsbidrag och utjämnning							
Summa intäkter	109 703	121 503	11 800	95 143	72 572	80 226	7 654
<i>- varav interna intäkter</i>							
Verksamhetens kostnader							
Personalkostnader	-211 747	-220 047	-8 300	-39 193	-141 716	-149 434	-7 718
Lokalkostnader	-55 632	-55 632	0	-39 912	-37 091	-37 226	-135
Kapitalkostnader	-542	-542	0	-180	-520	-395	125
Köp av verksamhet	-476 242	-476 742	-500	-599 856	-315 129	-313 588	1 542
Övriga kostnader	-58 559	-55 559	3 000	-34 567	-39 718	-36 359	3 359
Summa kostnader	-802 723	-808 523	-5 800	-713 708	-534 174	-537 001	-2 828
<i>- varav interna kostnader</i>							
Verksamhetens nettokostnad	-693 020	-687 020	6 000	-619 720	-461 601	-456 775	4 826

3 Åtgärder för budget i balans

3.1 Egenregi

Personalkostnader är den enskilt största kostnaden inom vård-och omsorg. För att använda resurser effektivt och proaktivt har vård-och omsorg i egenregi arbetat fram en ny bemanningsprocess. Syftet är att optimera personalplaneringen och minska antalet vikarietimmor inom verksamheterna. Detta för en ökad kontinuitet hos kund och en ekonomi i balans. Projektet med bemanningsprocessen mynnade ut i en bemanningshandbok som togs i bruk kvartal 4 2022.

I bemanningshandboken beskrivs samplanering mellan verksamheter som kan ses som en effektiviseringsåtgärd. Det innebär att medarbetare mellan enheter samarbetar i större utsträckning jämfört med tidigare. Detta ska leda till mindre användande av timanställda, lägre kostnader för övertid och möjlighet för fler att arbeta heltid. Verksamheterna får på så vis tillgång till personal med adekvat utbildning och erfarenhet något som kan vara svårt att uppfylla fullt ut med vikarier.

Ett arbete pågår tillsammans med den centrala Bemanningseenheten för bättre processer för vikarieanskaffning. Majoriteten av verksamheterna inom vård-och omsorg är i behov av en robust vikariepool för att minimera att ordinarie personal arbetar övertid när vakanser uppstår i verksamheterna.

Arbetet med att skapa nya scheman enligt de nya reglerna för dygnsvila är i gång. Det verksamheterna redan nu identifierat är svårigheter att erbjuda heltid, fler medarbetare behövs för att täcka verksamhetens behov. För bibehållen kvalitet kommer kostnaden för verksamheterna att öka på grund av de nya reglerna. En åtgärd för att minska kostnaderna för dygnsvila är samplanering mellan verksamheter.

Egen regin arbetar aktivt med att söka tillgängliga statsbidrag för verksamhetsutveckling. Inom organisationen finns även initiativ som finansieras via utvecklingslussen.

3.1.1 Äldreomsorg egenregi

Görjansängen har genom den nya bemanningsprocessen sett över sitt bemanningskrav och anpassat verksamheten efter det genom att inte tillsätta tjänstgöringsgrader fullt ut då medarbetare valt att sluta.

Omorganisation av äldreomsorg i egenregi är planerad och kommer att genomföras under hösten 2023. Avgående verksamhetschef kommer inte ersättningsrekryteras och dennes arbetsuppgifter fördelas inom befintlig organisation.

3.1.2 LSS och socialpsykiatri egenregi

LSS Barn och Ungdom, genomför förändringar som påverkar kapacitet i antal

platser, öppettider och bemanning vilket har en positiv effekt på verksamhetens kvalitet och ekonomi. Arbetet har pågått med ytterligare åtgärder för en förbättrad ekonomi med att säkerställa rätt ersättningsnivå per barn samt försäljning av platser till andra kommuner. En utökning av erbjudandet inom barn- och ungdomsverksamheten utreds då förfrågan om barnboende från annan kommun inkommit. Detta skulle innebära ökade intäkter och synergieffekter inom verksamheten.

4 Mål och måluppfyllelse

4.1 Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.

Anpassningar till de sökandes möjligheter och svårigheter görs kontinuerligt för att underlätta kontakten gällande information, kommunikation och i möten. Förvaltningen använder röstförstärkare, tolk- och kommunikationstavla vid möten med brukare som kan bli hjälpta av detta.

Förvaltningen fortsätter att verka för utveckling av digital teknik, ett exempel på detta är det pågående pilotprojektet med mobila trygghetslarm i form av GPS -larm. Nämnden har fått i uppdrag av att se över ersättningsystemet till hemtjänstutförarna i syfte att främja kvalitén i utförandet av tjänsten. Ersättningsystemet bör prioritera behov av hjälp och inte schabloniserad tid. Ett pilotprojekt är startat och pågår under året för att säkerställa att omräkningen blir kostnadsneutral för brukare och utförare.

Socialförvaltningen svarar på inkommen förfrågan via Servicecenter inom ett dygn, hemsidan granskas och uppdateras kontinuerligt. Inom förvaltningen har medarbetare utbildats inom bemötande och kommunikation (MI) för målgruppen äldre och funktionsnedsatta.

Förvaltningen gör årligen brukarundersökningar och deltar i öppna jämförelser- "vad tycker äldre de om äldreomsorgen?" och med "stöd till personer med funktionsnedsättning, LSS" resultaten redovisas i Kolada samt i helårsbokslutet.

4.1.1 Vård- och omsorgsnämnden ska vara tillgänglig och utredningar beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023
—	NKI brukarundersökningshelhetsintryck		76 %		84 %	84 %

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023	
—	—	Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	22	35		30	30

NKI, utfall saknas för 2021. Ett antagande varför Kolada ej sammanställt mätetalet kan kopplas pandemin under 2020.

4.2 Österåker ska ha en ekonomi i balans

Effektiva arbetsprocesser utgör en viktig del i strävan att ha en god ekonomisk hushållning. Genom god personalkontinuitet, tydlig ansvarsfördelning och strukturerad samverkan mellan enheterna, och även mellan förvaltningarna, skapas förutsättningar för ett effektivt arbete.

Vård- och omsorgsnämndens resultatmål är att nämnden ska redovisa en budget i balans vid bokslut. Förvaltningen erbjuder insatser som tillgodoser den enskildes behov och som bedöms vara kostnadseffektiva.

Förvaltningen har effektiva utskrivningsprocesser. När brukare kommer hem från sjukhus, får de insatser i hemmet inom två dagar efter besked om utskrivning. Detta innebär att Österåkers kommun ej fått något betalningsansvar för patienter som inte kunnat tas emot i den kommunala verksamheten i samband med utskrivning från sjukhus.

Ekonomisk uppföljning och prognos genomförs varje månad med undantag för januari och juli.

4.2.1 Vård- och omsorgsnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatser, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023	
—	—	Budgetavvikelse i förhållande till utfall	6,9 %	4,7 %		2 %	2 %

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023
—	—	Fastställd åtgärdsplan vid eventuell budgetavvikelse	100 %	100 %		100 %	100 %
—	—	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd, (Ja=1, Nej=0)	0			1	1
—	—	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	0	1		1	1
—	—	Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	0	1		1	1

4.3 Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

Nämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför i största möjliga mån inte ske under barnets skoltid. Mätning av måluppfyllelse sker under oktober.

Utbildning ska, enligt skollagen, ges med hänsyn till barns olika behov och förutsättningar. Trots detta finns det barn som inte ges möjlighet till en

fungerande skolgång. Orsakerna kan vara många och varje barns situation är unik. Frånvaro kan bero på skolans miljö men också på barnets sociala situation och på barnets fysiska och psykiska hälsa. Därför krävs oftast en samverkan mellan familj, skola och samhällets olika stödsystem; såsom psykiatri, habiliteringen och socialförvaltningen, för att barnet ska få rätt stöd. Den kommunala skolan och socialförvaltningen har tagit fram en samverkansmodell vars förväntade effekter på sikt är att antalet elever med problematisk skolfrånvaro ska minska och att närvaro i skolan ska öka.

4.3.1 Vård och omsorgsnämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför endast i undantagsfall ske under skoltid.

	Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023
—	Utredningsamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschema lagd tid, vilket ska mätas under mars månad varje år.		25 %		25 %	25 %

4.4 Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning

Brukarmedverkan är ett angeläget område för socialtjänstens utveckling. Ny kunskap och nya arbetssätt inom förvaltningen kan öka medverkan från olika brukargrupper. En brukarundersökning genomförs årligen som avser att ge svar på hur individen upplever sina kontakter och sitt stöd från socialtjänsten. Arbetet kan utvecklas ytterligare och ge ny kunskap och nya infallsvinklar samt vara ett sätt att sprida kunskap om socialförvaltningens verksamheter.

Arbetet med att säkerställa och utveckla arbetssätt som används i handläggningen fortsätter genom intern handledning och utbildning, kunskap om nya metoder samt juridisk handledning. Detta för att säkerställa en effektiv arbetsprocess och en rättssäker myndighetsutövning.

Förvaltningens arbete med att utbilda medarbetare i Individens behov i

centrum (IBIC) sker kontinuerligt, arbetssättet används för att beskriva resurser, behov och mål för personer med funktionsnedsättning. Detta kan även leda till en ökad samsyn gällande bedömningar och beslut som främjar rättssäkerheten och likställighetsprincipen då beslutsunderlagen följer samma struktur.

Det sker systematiska uppföljningar som leder till att förvaltningen kan säkerställa rättssäkerhet, kostnadseffektivitet och att insatserna är evidensbaserade samt i syfte att förebygga/upptäcka välfärdsbrott.

Förvaltningen genomför intern faktagranskning i syfte att säkerställa effektiv och rättssäker handläggning. Enhetschef och gruppleddare väljer ut ett antal akter och går igenom dem och lämnar individuell feedback till handläggarna.

Brukarbedömningar genomförs årligen som avser att ge svar på individens upplevelser av bemötande och insatserna.

4.4.1 Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig. Kvalitetsmåten i brukarundersökningen för funktionsnedsättning och äldre ska förbättras.

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023
—	■	NKI hemtjänst		83 %		90 %	90 %
—	■	Brukarbedömning gruppbostad LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	71	71		71	75
—	■	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)		76		83	83

Äldreomsorg- helhetssyn. Utfall saknas för 2021. Ett antagande varför Kolada ej sammanställt mätetallet

kan kopplas pandemin under 2020.

4.5 Österåker ska ha en trygg miljö

Det finns flera sätt att arbeta med trygghet. Ett handlar om att förbättra situationen för barn. Att hålla samtal med barn och unga är en del av barns rätt och möjlighet till delaktighet i ärenden och beslut som rör dem själv. Samtalet med barnet är viktigt för att kvaliteten på bedömningar, beslut och insatser ska leda till tryggare situation för barnet. När barns inställning är känd kan insatser matchas bättre mot en förändring. Implementeringen av metoden Individens behov i centrum (IBIC) fortgår enligt den upprättade implementeringsplanen. Under hösten kommer handläggarna genomgå en fördjupad utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar för att skapa en större delaktighet. Utbildningen ger också fler verktyg för att få till en bra kommunikation med brukarna och deras föräldrar. En bildstödsgrupp har startats upp, som även den har till syfte att skapa en högre delaktighet med barnen genom att möjliggöra användandet av bildstöd i utredningar och vid uppföljning av insatser. Arbete ska sedan delges resten av medarbetarna på enheten.

4.5.1 Vård- och omsorgsnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga.

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023
—	—	Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	53	73		65	65
—	—	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)		85		93	93

utfall saknas för 2021. Ett antagande varför Kolada ej sammanställt mätetalet kan kopplas pandemin

under 2020.

4.6 Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

Förvaltningen har arbetat fram miljömål i syfte att bidra till måluppfyllelsen. Ett av målen är att minska miljöpåverkan vid upphandling. Nämndens verksamhet utgörs dels av personal inom förvaltningen och dels av tjänster köpta av externa utförare. Genom att vid upphandlingar ställa krav som syftar till att minska en negativ miljöpåverkan har nämnden en möjlighet att bidra till måluppfyllelse av kommunens miljö- och klimatmatprogram (Dnr. KS 2021/0247), främst mål nr 5 "Ett Österåker med cirkulär ekonomi". För att kunna ställa miljö- och klimatkrav krävs ökad kunskap avseende miljöpåverkan varför förvaltningen internt utbildade berörda medarbetare under våren 2023.

För att minska den miljöpåverkan som sker inom förvaltningen är nämndens ambition att hålla antalet miljöpåverkande resor på en fortsatt låg nivå till förmån för digitala möten.

4.7 Stark och balanserad tillväxt som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar

Vård- och omsorgsnämndens verksamhet utgörs dels av personal inom förvaltningen och dels av tjänster som köps av externa utförare samt de verksamheter som drivs i egen regi. Förvaltningen deltar i kommunens övergripande arbete med hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030.

Förvaltningen ställer krav i upphandlingar som syftar till att minska negativ miljöpåverkan, på så sätt har Vård- och omsorgsnämnden en möjlighet att bidra till måluppfyllelse av kommunens miljömål.

För vård- och omsorgsnämndens målgrupper finns det ett behov av en god framförhållning i planering av nya bostäder, därför sker en årlig analys av behov av bostäder för de aktuella målgrupperna, se bilaga "Boendeprognos".

4.7.1 Vård- och omsorgsnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka.

		Resultatindikatorer	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Mål 2023
—	—	Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	1	1		-2	-2
—	—	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	-19	-22		-1	-1
—	—	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	-84	-100		-4	-4

5 Verksamhetsuppföljning

5.1 Verksamhetsuppföljning - delårsbokslut

Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	Helår 2023				Jan-aug 2023		
	Budget	Prognos	Budgetavvikelse	Utfall fg år	Periodbudget	Utfall perioden	Budgetavvikelse
Nämnd och staber	-23 941	-23 941	0	-21 369	-15 961	-15 761	200
Särskilt boende	-234 122	-234 122	0	-181 125	-156 081	-155 470	611
Hemtjänst	-117 258	-113 258	4 000	-110 658	-78 172	-75 407	2 765
Övrig äldreomsorg	-22 238	-21 738	500	-21 521	-14 825	-14 334	491
Admin äldreomsorg	-14 246	-14 246	0	-12 651	-9 497	-9 327	170
LSS vuxna	-184 135	-183 135	1 000	-176 582	-122 756	-122 235	521
Psykatri vuxna	-41 088	-36 588	4 500	-37 317	-27 392	-24 161	3 231
Admin vuxenstöd	-11 017	-11 017	0	-9 786	-7 344	-7 272	72
LSS barn	-18 969	-17 969	1 000	-21 582	-12 646	-12 073	573
Övrigt barn och ungdom	-20 162	-17 162	3 000	-20 906	-13 441	-11 364	2 077
Admin barn och ungdom	-4 214	-4 214	0	-3 675	-2 810	-2 628	181
Personligt ombud	-1 631	-1 631	0	-1 392	-1 087	-1 067	20
Summa VON exkl egen regi	-693 020	-679 020	14 000	-619 720	-462 013	-451 099	10 914
Centrala enheter egen regi	0	500	500		18	525	507
Äldreomsorg egen regi	0	-1 000	-1 000		193	-60	-253
Funktionsnedsättning egen regi	0	-7 500	-7 500		251	-6 091	-6 343
Summa Egen regi	0	-8 000	-8 000		462	-5 626	-6 088
Totalt inkl egen regi	-693 020	-687 020	6 000		-461 551	-456 725	4 826

Text

Per sista augusti 2023 har nämnden ett totalt överskott på 4 826 tkr jämfört med budget för Vård- och omsorgsnämnden.

Nämnder och staber har ett budgetöverskott på 200 tkr jämfört med budget och lägre personalkostnader och övriga kostnader.

Särskilt boende har en positiv budgetavvikelse jämfört med budget på 611 tkr. Anledningen till överskotten är lägre antal brukare på särskilda boenden än budgeterat, framförallt i början av året.

Hemtjänsten har ett överskott på 2 765 tkr jämfört med budget, då det budgeterades med volymtillväxt vilket uteblivit.

Övrig äldreomsorg har ett överskott på 491 tkr jämfört med budget, beroende på lägre beläggning på korttidsplatser än budgeterat.

Enheten admin äldreomsorg har ett överskott på 170 tkr jämfört med budget då personalkostnaderna är något lägre än budgeterat.

LSS vuxna har ett överskott på 521 tkr jämfört med budget. Anledningen är att kostnader för assistans LSS varit lägre än budgeterat.

Psykatri vuxna har ett överskott på 3 231 tkr jämfört med budget med anledning av mindre antal i behov av stödboende. Administrativa enheten för vuxna har ett överskott om 72 tkr jämfört med budget med anledning av lägre personalkostnader än budgeterat.

Enheten övriga barn och ungdom har ett överskott på 2 077 tkr med anledning av lägre kostnader för korttidsvistelse. LSS barn har ett överskott på 573 jämfört med budget, med anledning av lägre kostnader för boendeplaceringar än budgeterat. Administrativa enheten för barn och unga har ett överskott på 181 tkr jämfört med budget med anledning av lägre personalkostnader.

Personligt ombud har ett överskott på 20 tkr jämfört med budget med anledning av lägre kostnader än budgeterat.

De nya enheterna inom egen regi om flyttades till vård-och omsorgsnämnden har ett underskott på 6 058 tkr jämfört med budget med anledning av högre personalkostnader. Det är framförallt högre personalkostnader inom funktionsnedsättning som är den stora delen av egen regi som har högre personalkostnader.

Personalkostnaderna ligger högre än budget och beror främst på att det har varit svårt att få in vikarier vid sjukdom bland personalen vilket har genererat mer övertid och mer timmar för de som arbetar. Man har även haft det lite tuffare på vissa gruppboendestäder där man på en del har brukare som kräver dubbel bemanning, samt även flertalet äldre som inte kan gå på daglig verksamhet vilket medfört ökade personalkostnader. En översyn av egen regis organisation görs för närvarande för att effektivisera organisationen. Bland annat försöker man minska nuvarande tid som anställda ej är hos kund i hemtjänsten på Ljusterö. Vidare ska man försöka samarbeta med personal mellan olika boenden vid sjukdom och semester för att minska övertid och vikariekostnad.

5.2 Nämnd

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt verksamheterna i egen regin.

Vård- och omsorgsnämnden är en kundvals nämnd med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvalitén i verksamheten och de utförda insatserna.

Vård- och omsorgsnämnden har haft sju nämndsammanträden till och med augusti.

5.3 Förvaltningsstöd

Socialförvaltningen leds av socialdirektören. Förvaltningens sakkunniga, utredare, medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS) samt förvaltningens administrativa stödfunktioner finns samlade i en enhet, enheten för förvaltningsstöd. Enheten arbetar för både Vård- och omsorgsnämndens samt Socialnämndens verksamheter.

5.3.1 Hälso- och sjukvård

Uppföljning av hälso- och sjukvård inom kommunens ansvarsområde utförs genom verksamhetsbesök med fokus på att säkerställa att verksamheten driver ett aktivt patientsäkerhetsarbete och att kravet på god och säker vård uppfylls enligt aktuella lagar, föreskrifter och förordningar. Uppföljningen kommer att redovisas till nämnden vid årets slut.

Extern läkemedelsgranskning sker årligen, MAS deltar vid granskning och inhämtar granskningsprotokollet samt följer upp handlingsplan. Extern vårdhygienisk expertis har genomfört hygienrond på Görjansängen och Vårdbo.

Utredningar enligt lex Maria hanteras av respektive verksamhet. Nämnden informeras löpnade. Under våren har inga rapporter om Lex Maria upprättats.

5.3.2 Beställningar och avtal

Följande upphandlingar har skett under delåret;

- Daglig verksamhet LOV, två utförare har ingått avtal
- Ramavtal Enstaka boendeplatser inom socialpsykiatri, 15 utförare har anslutit sig

5.3.3 Synpunkter och klagomål, lex Sarah och ej verkställda beslut

Inkomna klagomål och synpunkter samt övrigt som rapporteras utgör värdefull information och underlag i förvaltningens och utförarnas kvalitetsarbete. De privata utförare som kommunen anlitar, liksom verksamheter inom egen regi, hanterar och åtgärdar sina klagomål, synpunkter och rapporterar Lex Sarah samt lex Maria. Dessa rapporteras skyndsamt till förvaltningen.

Rapporter enligt Lex Sarah delges Vård- och omsorgsnämnden för kännedom

och redovisas nedan

Antal synpunkter och klagomål som har inkommit under året;

- särskilt boende 68 stycken
- hemtjänst 82 stycken
- funktionsnedsättning 3 stycken
- natthemtjänst 0 stycken
- larm 1 stycken
- förvaltningens myndighetsutövning, 3 stycken gällande äldreomsorg och 5 stycken gällande Vuxenstöd.

Äldreomsorgs klagomål handlar om; brister gällande information, personalens bemötande och beteende t.ex. felparkering, brister i bilkörning och cykling, uteblivna och försenade besök, brister i utförd hjälp och synpunkter på schemaläggning. Klagomålen rör även brister i verksamheternas lokaler, handhavande av kläder och möjligheter att komma i kontakt med berörd verksamhet.

En reflektion är att ett flertal verksamheter rapporterar in betydligt fler synpunkter och klagomål, speciellt gällande särskilda boenden. Detta anses som något positivt då det varit onaturligt få synpunkter och klagomål hos många verksamheter tidigare. Fortfarande är det dock mycket lågt på ett antal boenden.

Utförarnas klagomål inom området funktionsnedsättning handlar om brister gällande tillgänglighet, information, kommunikation, planering och rutiner.

Synpunkterna och klagomålen gällande myndighetsutövningen inom enheten för vuxenstöd handlar om arbetsätt, bemötande samt missnöje med handläggare efter avslagsbeslut.

Under året har det rapporterats ett icke verkställt beslut gällande särskilt boende där personen erbjudits en plats men tackat nej samt 11 avbrutna verkställigheter efter beslut om särskilt boende och hemtjänst, dessa beror främst på pandemin.

Vid klagomål på hälso- och sjukvård ska patienter i första hand vända sig direkt till vårdgivaren. Patienter kan kontakta patientnämnden för stöd i kontakt med vårdgivaren.

5.4 Äldreomsorg

Verksamheten omfattar stöd, service och omvårdnad i det egna hemmet för personer oavsett ålder (hemtjänst). Särskilt boende, korttidsboende avser omsorg dygnet runt utanför det egna hemmet där även hälso- och sjukvårdsinsatser ingår.

Handläggarna som arbetar med äldre frågor genomgår en utbildning "Den äldre människan med demenssjukdom i ett socialt perspektiv, 7,5 hp" Medarbetare som fullföljer kursen med godkänt studieresultat tituleras biståndshandläggare

med Silviahemsdiplom. Utbildningen innehåller bland annat biståndshandläggarens funktion, uppdrag i mötet med personen med demenssjukdom, närstående och vårdaktörer, det friska och sjuka åldrandet samt komplexa vård- och omsorgssituationer.

Under året kommer kunskapen om våld mot äldre fördjupas.

Det är viktigt att förebygga undernäring hos äldre. Under hösten 2023 kommer projekt ÄT-upp pågå vilket bidrar till nutrivionskunskap och inspiration kopplat till äldre och måltider. Utbildningen är digital och ger både teoretiska och praktiska kunskaper om näring.

5.4.1 Insatser

Särskilt Boende

Budgeterat är 312 platser och snittet till och med augusti ligger på 310 platser. I augusti hade kommunen 322 platser och startade året med lägre volym än budgeterat, men sedan april har nämnden haft en volymökning.

Antal kunder i särskilt boende												
År	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021	245	249	249	251	250	254	256	263	258	256	263	267
2022	269	271	274	278	279	282	285	290	291	298	302	302
2023	297	300	302	311	314	317	321	322				

Nedan tabell som visar åldersspann och om de varit från kommunen eller är inflyttad från annan kommun

Särskilt boende månadsredovisning aug 2023	<65	65-79	80-89	>90	Totalt
Kommuninneväanare, dvs från Österåkers kommun	4	73	124	73	274
Inflytt via SoL 2:8, dvs från annan kommun som inte betalar	0	5	15	11	31
Brukare som flyttat till annan kommun via Länsöverenskommelse som Österåkers kommunen betalar	0	4	6	7	17
Länsöverenskommelse från annan kommun som annan kommun betalar	0	6	10	0	16

Totalt tomtygn betalande vs ej betalande:

Enhet	tomtygn betalar
Solskiftet	18
Vårdbo	2
Enebacken	35
Totalt	55
Enhet	tomtygn betalar ej
Solskiftet	108
Vårdbo	28
Enebacken	698
Total	834

Hemtjänst

När det gäller hemtjänsten för jan-aug ligger utförd tid på 75,5 % ackumulerat av beställd tid vilket är lägre än föregående år. Ingen volymtillväxt har skett på utförda timmar under året vilket budgeterades.

Utförd tid i timmar 2023 hemtjänst	Jan	Maj	Juni	Juli	Aug	Ack 2023	Ack 2022
TOTALT EGENREGI UTFÖRDA	1937	1844	1749	1873	1840	14702	22150
TOTALT EGENREGI BESTÄLLDA	2427	1873	1944	2146	2278	16874	27575
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	79,8%	98,5%	90,0%	87,3%	80,8%	87,1%	80,3%
TOTALT EXTERNA UTFÖRDA	17714	18681	18375	18271	19289	145337	215318
TOTALT EXTERNA BESTÄLLDA	24904	24589	24041	25577	25193	195102	281945
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	71,1%	76,0%	76,4%	71,4%	76,6%	74,5%	76,4%
TOTALT HELA KOMMUNEN UTFÖRDA	19651	20525	20124	20144	21129	160039	237468
TOTALT HELA KOMMUNEN BESTÄLLDA	27331	26462	25985	27723	27471	211976	282510

Utförd tid i timmar 2023 hemtjänst	Jan	Maj	Juni	Juli	Aug	Ack 2023	Ack 2022
% UTFÖRDA / BESTÄLLDA	71,9%	77,6%	77,4%	72,7%	76,9%	75,5%	84,1%
Utförda tid fördelning							
ANDEL EGEN REGI	9,9%	9,0%	8,7%	9,3%	8,7%	9,2%	9,3%
ANDEL EXTERNA	90,1%	91,0%	91,3%	90,7%	91,3%	90,8%	90,7%
Antal kunder med hemtjänst (ej avlösning, ledsagning)							
2023 hemtjänst kunder (ej avlösning, leds)	Jan	Maj	Juni	Juli	Aug		Ack 2022
Antal Kunder månad	602	625	618	634	644		611
tim/månad utförda per kund	33	33	33	32	33		35
tim/månad/beställda per kund	45	42	42	44	43		43

Korttidsvistelse

Korttidsvistelse har varierat stort under året på de 18 platser som finns. Mycket få individer har placerats, men snittet under året beräknas bli 10 platser.

5.5 Barn och unga

Verksamheten omfattar stöd till barn och unga med funktionsnedsättning inom ramen för SoL och LSS.

Samtliga medarbetare är sedan våren 2022 utbildade i "Individens behov i centrum" (IBIC), ett arbetssätt som kan användas i socialtjänsten för att beskriva resurser, behov och mål för personer med behov av stöd i det dagliga livet. IBIC ger stöd till att formulera nuläge och mål, med fokus på de individuella behoven.

Enheten har satsat på kostnadseffektiva insatser på hemmaplan. Placeringar på HVB hem undviks om möjligt. Familjemottagningen har ett mål att utöka

utbudet av behandlingsinsatser för att kunna erbjuda flera typer av behandling det finns behov av så att kommunen inte behöver köpa behandlingsinsatser från externa utförare. För att förbättra bemötandet och förståelsen för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kommer kompetensutveckling ske på området.

Samverkan med andra enheter är pågående och rutiner för samverkan är implementerade i ordinarie verksamhet. Samverkan kring skolfrånvaro med utbildningsnämnden har fungerat bra och elever med skolfrånvaro har fått hjälp att återgå till studier.

Enheten arbetar aktivt med att förbättra barnrättsperspektivet. Detta görs genom material och information som är anpassat till barn.

Familjecentralen har kunnat utöka bemanningen och möta efterfrågan om stöd i föräldraskap. Vanliga frågor som stöd efterfrågas i är utmanande situationer som uppstår med barn, hur man går tillväga för att utreda om barnet har en funktionsnedsättning. En del av familjecentralens arbete har varit information till föräldragrupper om stödformer som finns på socialförvaltningen.

5.5.1 Insatser

Personlig assistans enligt LSS och SFB

Personlig assistans Barn och ungdom	Utfall	Utfall	Utfall
	2023	2022	2021
Antal personer enligt SFB	10	10	11
Antal personer enligt LSS	7	8	7

Ökningen av ärenden till kommunen av ansökningar om personlig assistans enligt LSS har stannat av något jämfört med för några år sedan när Försäkringskassan började göra mer strikta bedömningar.

Boende Barn

Antalet LSS boende barn var fem i augusti och är lägre än vi haft tidigare år då volymerna varit runt sju boenden.

Kortidsvistelse

Volmen inom kortidsvistelse har minskat sedan Covid19. Under augusti låg volymerna på 200 dygn/månad.

5.6 Vuxenstöd

Verksamheten omfattar omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning enligt SoL och omsorg enligt LSS för vuxna personer.

I mitten av maj skedde en nystart av det myndighetsgemensamma teamet, nu organiserat direkt under Samordningsförbundet i södra Roslagen. Teamet

består av representant från arbetsförmedling, representant från försäkringskassan, en biståndshandläggare från enheten för Vuxenstöd (Socialförvaltningen) och en person från arbetsmarknadsenheten i kommunen. Det är ett rådgivande team som är ett komplement till ordinarie verksamhet. Syftet är att vägleda och hjälpa personer att hitta nästa steg för att kunna närma sig arbete.

Teamet remitterar också personer vidare till det nya EU-projektet Lumena med start under början av sommaren. Alla som skrivs in i projektet ska delta vid ett första möte i det myndighetsgemensamma teamet. Projektet är till för personer 16 - 65 år, som vill arbeta/ studera, och som är i behov av ett samordnat stöd, de som anses stå "längst ifrån arbetsmarknaden".

5.6.1 Insatser

Boende vuxna

I kommunen finns fjorton bostäder med särskild service enligt LSS i form av gruppboende och serviceboende som drivs på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden. Verksamheterna har olika inriktningar anpassade till olika målgrupper. Under året öppnades en ny gruppboende (Kanalhuset 5) i kommunal regi på sex platser. Totalt betalar nämnden för 135 platser i augusti varav 93 platser internt och 42 från extern regi.

LSS-boende Vuxna	Utfall	Utfall	Utfall
	2023	2022	2021
Antal personer i Boende Vuxna	135	134	142
-varav egen regi	93	89	100
-varav extern regi	42	45	42

Tomplatserna har varierat under året men varit något fler än vanligt då Oppsättra har renovering av vissa lägenheter vilket påverkat tomlatserna där. Planering finns löpande för vem som ska erbjudas platsen beroende på behov. I augusti fanns sex stycken tomlatser totalt på Oppsättra, Malvavägen och Planett.

Enhet Boende	Tomma platser
Oppsättra	4
Malvavägen	1
Planett	1
Totalt	6

Daglig verksamhet

Det finns två utförare av daglig verksamhet från den 1 juni 2019 då Funkisgruppen startade sin verksamhet och kundvalet inom kommunen för första gången hade en extern utförare. Funkisgruppen hade i aug 2023 45 brukare. Kommunens egen regi bedriver flera olika dagliga verksamheter runt

om i kommunen och har 160 brukare.

Ett ettårigt statligt stimulansbidrag till habiliteringsersättning har rekviderats från Socialstyrelsen. Syftet med stimulansbidraget är att höja dagpenningen för dem som deltar i daglig verksamhet alternativt att bibehålla den nivå som erhöles med hjälp av tidigare års stimulansbidrag

Personlig assistans enligt LSS och SFB

Personlig assistans vuxenstöd	Utfall	Utfall	Utfall
	2023	2022	2021
Antal personer enligt SFB	38	39	42
Antal personer enligt LSS	11	16	18

Ökningen av ärenden till kommunen av ansökningar om personlig assistans enligt LSS har stannat av något jämfört med för några år sedan när Försäkringskassan började göra mer strikta bedömningar. Inflödet av nya ärenden är relativt stabilt men kostnaderna kan variera kraftigt beroende på brukares varierande behov. Personlig assistans enligt LSS och SFB har minskat under året.

Kommunalt bostadstillägg

I tabellen nedan redovisas statistik för kommunalt bostadstillägg som infördes från 1 juli 2015. Minskning i april då ny ansökning sker varje april och nya beslutade regelverket gäller där försäkringskassan tar större andel av hyreskostnaden. Totalt 7 avslag varav 1 avliden, 1 annat beslut och 5 som ej når upp nya regelverket då försäkringskassan ersätter dessa med högre belopp.

Kommunalt bostadstillägg	jan-23	feb-23	mar-23	apr-23	maj-23	jun-23	jul-23	aug-23
Antal beviljade, totalt	52	51	51	41	42	45	45	45
Antal avslag, totalt	0	0	0	5	7	7	7	7
Belopp per månad	65 409 kr	64 368 kr	64 368 kr	29 915 kr	31 337 kr	33 448 kr	34 563 kr	35 715 kr

5.7 Personligt ombud

Målgruppen är vuxna personer i Österåkers kommun som till följd av psykisk ohälsa har, eller riskerar att få, långvariga och allvarliga psykiska funktionsnedsättningar. Österåkers kommun får statsbidrag 2023 vilket

motsvarar tre årsarbetare enligt fastställd beräkningsgrund. Verksamheten syftar till att brukare ska få möjlighet att leva ett självständigt liv. Ombuden arbetar på den enskildes uppdrag och är fristående från myndighet och vårdgivare. Verksamheten är frivillig och kostnadsfri för brukaren.

5.8 Anhörigstöd

Syftet med anhörigstöd är att informera, stödja och vägleda anhöriga utifrån deras närståendes behov av stöd. Det finns olika aktiviteter som föreläsningar och anhöriggrupper som även erbjuds digitalt. Samverkan sker med nordostkommunerna och erbjuder gemensamma föreläsningar och digitala sammankomster. Genom anhöriggrupperna får deltagarna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter och få stöd av varandra

5.9 Syn och hörsel

Syn- och hörselinstruktör har till syfte att bidra till att personer med syn- eller hörselnedsättningar kan uppnå ökad självständighet. Ett annat syfte är att tjänsten ska utbilda och ge råd till personal inom äldreomsorgen och annan omsorgspersonal för att höja kompetensen. Syn- och hörselinstruktören har sin hemvist på mötesplatsen Fyren.

5.10 Egen regi

Kommunens egen regi utför vård och omsorg inom äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Inom området äldreomsorg bedrivs ett särskilt boende för äldre och en hemtjänst som båda ligger på Ljusterö. Därutöver bedrivs hemtjänst nattetid (nattpatrullen) över hela kommunen. Det finns också fyra träffpunkter för äldre och en verksamhet som administrerar larm.

För området funktionsnedsättning finns nio gruppboendestäder och tre serviceboendestäder, sex dagliga verksamheter, två barn- och ungdomsverksamheter, en hälso- och sjukvårdsverksamhet och en verksamhet för personlig assistans. Det finns också drift av insatser som kontaktperson, ledsagning och avlösning.

Inom socialpsykiatri har kommunen egen regi av boendestöd, daglig sysselsättning och mötesplats.

5.10.1 LSS och socialpsykiatri egen regi

Försämringen mot budget beror till stor del på väsentligt högre personalkostnader jämfört med budget, främst till följd av högre kostnader för sjuklön, timanställda och övertid. Inom LSS boende har svåra och utmanande kundplaceringar påverkat ekonomin där extra bemanning varit nödvändig för att klara uppdragen.

Sommarplaneringen inklusive rekrytering av sommarvikarier var extra svårt i år då det är brist på arbetskraft som vill arbeta inom vården. Detta har medfört att färre vikarier har funnits tillgängliga för arbete med en del övertid som följd för att möjliggöra att ordinarie personal får semester.

Resultatet för LSS Barn- och ungdomsverksamhet är sämre än budget men bättre än föregående år. Utveckling av verksamheten har genomförts där en genomförandeplan mot en ekonomi i balans är framtagen och arbetet har påbörjats. Ett samverkansavtal har slutits med berörda vårdcentraler och hälso- och sjukvårdsenheten för att tydliggöra samverkan gällande läkemedelshanteringen och patientsäkerheten inom barn- och ungdomsverksamheten. Avtalet trädde i kraft den 15 februari 2023.

Under perioden har ett nätverk för stödpedagoger startats, stödpedagoger är en ny yrkeskategori som rekryterats för att utveckla verksamheternas erbjudande genom att förstärka det pedagogiska arbetet gentemot kund. Nätverket möjliggör ytterligare samarbete mellan verksamheterna vad gäller den pedagogiska kvaliteten. För att ytterligare förbättra och tydliggöra kommunikationen inom LSS har verktyget widgit online implementerats i några verksamheter med ambitionen att nå ut till hela verksamhetsområdet 2023.

Under våren 2023 har pilotprojekt Boet startats i en av våra servicebostäder samt en av våra gruppbofästelser. Boet är ett pedagogiskt stöd som möjliggör ökat självbestämmande och inflytande, större valfrihet och ökad känsla av delaktighet. Med Boet får även personalen all nödvändig information samlad på ett ställe, så att de kan ge rätt stöd, på rätt sätt, vid rätt tillfälle. Inga arbetsuppgifter missas. Detta har fått en mycket positiv respons och verksamhetsstödet kommer även att testas i en av kommunens gruppbofästelser.

Området funktionsnedsättning har även fortsatt att satsa på kompetensutveckling inom palliativ vård där flera palliativa ombud utbildades vid Ljusterö gruppbofästelse under vårterminen 2023. En mobibed (en mobil säng) har köpts in till verksamhetsområdet i syfte att ge möjlighet till personer som behöver ligga ner större delen av dagen att vara delaktiga i den sociala samvaron.

5.10.2 Äldreomsorg egen regi

Äldreomsorgen har haft ökade kostnader under första kvartalet 2023 vilket framförallt kan härledas till ökade personalkostnader på grund av ökade sjuklöner, kostnader för timanställda och övertidskostnader.

Under våren har Ljusterö hemtjänst satsat på kompetensutveckling inom palliativ vård där flera palliativa ombud utbildades. Utbildningsinsatser i form av förebyggande arbete mot psykisk ohälsa för äldre och HLR planeras under hösten. Både hemtjänsten och Görjansängen ingår i 2023 års satsning genom Österåkers kommun att följa Regeringskansliets agenda 2030 och mål 2 ”Ingen hunger”. Österåkers kommun har som mål att certifiera kommunen i sin helhet.

För att öka kunskaperna och kvaliteten inom social dokumentation har vård och omsorg under 2023 startat ett "Tagg nätverk". Tagg- nätverket leds av systemförvaltare för Lifecare och varje verksamhet ska ha en representant i nätverket. En Lifecare Tagg kan vara en ambassadör för social dokumentation, sprida kunskap och introducera nya medarbetare i Lifecare.

5.11 Strategiska nyckeltal

5.11.1 Hemtjänst

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Antal kunder, hemtjänst	610	590	580	620	640	600
Hemtjänst, pris/utförd timme	437	443	459	472	472	472
Hemtjänst, utförda timmar, dag och kväll	255 520	246 737	237 468	240 000	240 000	250 000
Timmar hemtjänst, egen regi	8%	8%	8%	9%	9%	8%

5.11.2 Särskilt boende

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 993	2 023	2 094	2 155	2 155	2 155
Särskilt boende, årsplatser	267	256	285	310	315	312
Beläggningsgrad	99%	99%	99%	99%	99%	99%
Korttidsplatser, antal dygn	4 000	3 859	4 380	3 650	3 650	4 840
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 276	2 300	2 346	2 414	2 414	2 414

5.11.3 Funktionsnedsättning

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Boende, antal vuxna egen regi	96	91	96	93	93	98
Boende, antal vuxna extern regi	43	41	40	42	43	44

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Boende, antal barn	6	10	7	5	5	7
Daglig verks. enl. LSS, antal personer	180	193	200	205	210	200
Korttidsvistelse, antal dygn	3 600	2 160	2 500	2 200	2 200	2 704
Korttidstillsyn, antal barn	22	20	20	24	24	19
Personlig assistans LSS, vuxna	17	15	13	11	11	13
Personlig assistans LSS, barn	7	7	7	7	7	7
Personlig assistans SFB, vuxna	44	42	42	38	40	42
Personlig assistans SFB, barn	10	11	10	10	10	10

6 Internkontroll

För att alla medarbetare ska kunna leva upp till högt ställda krav på saklighet och opartiskhet i arbete har förvaltningen rutiner för hur medarbetarnas egna eller anhörigas ärenden ska hanteras.

Loggningskontroll i verksamhetssystemet avseende medarbetares och utförarnas informationssökningar görs en gång per månad eller oftare vid behov. Inga avvikelser eller obehöriga sökningar har upptäckts

Förvaltningen har inte identifierat några oegentligheter under verksamhetsåret vad det gäller:

- risker för jäv eller korruption
- registerförteckningar
- löneutbetalningar
- uppgifter som levereras i statistiksyfte
- kontroll av direktupphandlad verksamhet

Kontrollmomenten nedan är de generella som gäller för alla nämnder och tas fram av budget- och kvalitetsenheten.

Id*	Kontrollmoment:	Metod:	Periodicitet
Cent1a	Kontroll att intäkter och kostnader är korrekt konterade		8 ggr/år
Cent1b	Kontroll inför inlämning av Räkenskapssammandrag (RS)		1 ggr/år
Cent2	Kontroll av upprättandet av registerförteckningar		Minst 1 ggr/år
Cent3	Kontroll av löneutbetalningar		1 ggr/mån
Cent4	Kontroll av uppgifter som levereras i statistiksyfte		Minst 1 ggr/år

Under år 2023 till och med delår finns inga avvikande iakttagelser att rapportera.

7 Personaluppföljning

7.1 HR

7.1.1 Antal anställda

Nyckeltal	Utfall Delår 2023	Utfall Delår 2022
Antal årsarbetare, tillsvidareanställda, 31 dec respektive 31 aug	272,7	277,6
<i>varav vård och omsorg, egen regi</i>	<i>219,2</i>	<i>227,6</i>
Antal årsarbetare, tidsbegränsad anställning 31 dec respektive 31 aug	31,3	8,9
<i>varav vård och omsorg egen regi</i>	<i>30,6</i>	<i>8,9</i>
Antal anställda med månadslön 31 dec respektive 31 aug	304,0	286,5
<i>varav vård och omsorg egen regi</i>	<i>249,8</i>	<i>236,5</i>

7.1.2 Sjukfrånvaro

Nyckeltal	Utfall Delår 2023	Utfall Delår 2022
Sjukfrånvaro, per helår respektive jan-juni vid delår	6,9	8
Andel av sjukfrånvaron som är långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer)	42,8	40,5
Andel av sjukfrånvaron som är korttidsfrånvaro	57,2	59,5

8 Redogörelse för övrigt miljöarbete

Vård- och omsorgsnämnden följer den miljöpolicy Kommunfullmäktige antog 2023.

Inom förvaltningens verksamhet i Alceahuset bedrivs ett praktiskt miljöarbete i mindre skala. På varje enhet finns möjlighet till sopsortering, tillgänglig teknik för att delta digitalt i möten, genomföra vårdplaneringar på distans och att delta i webbutbildningar.

Förvaltningen har skärpt och specificerat kraven för miljö och hållbarhet i alla nya upphandlingar t.ex. kravställer förvaltningen att utförare ska ha rutiner för ett systematiskt miljöarbete, gärna i form av ett miljöledningssystem. Ledningssystemet/rutinerna ska minst omfatta den verksamhet som ingår i kontraktet, inklusive underleverantörer, vara dokumenterade och tillämpas under kontraktstiden.

Ledningssystemet/rutinerna ska minst omfatta följande punkter

- En implementerad miljöpolicy som är antagen av ledningen och väl känd bland personalen (d.v.s. policyn ska vara kommunicerad så att personalen förstår innebörden av den). Miljöpolicy ska innehålla åtagande om att uppfylla lagkrav och en ständigt förbättrad miljöprestanda.
- Rutiner för kontinuerlig miljöutbildning av personalen med anknytning till uppdraget/verksamheten/rollen.
- En avsedd miljöansvarig (miljöombud)

Rutiner för att identifiera betydande miljöaspekter i verksamheten;

- Miljömål, handlingsplaner och rutiner för att kontinuerligt minska miljöpåverkan från de betydande miljöaspekterna. Exempelvis för transporter, energi- och kemikalieanvändning och avfallshantering.
- Rutiner för att löpande följa upp satta mål kopplat till de betydande miljöaspekterna.
- Rutiner som säkerställer efterlevnad av relevant miljölagstiftning samt rutin för återkommande uppdatering av ovanstående.
- Rutiner och metoder för att efterleva miljökrav enligt avtalet samt rutiner för avsteg ifrån detta.

9 Framåtblick

Även om äldres hälsa har förbättrats de senaste åren kommer äldre personers behov av vård och omsorg öka kraftigt de kommande åren. Samtidigt väntas konkurrensen om arbetskraften bli ännu tuffare. Det gör att vården och omsorgen av äldre står inför stora rekryteringsutmaningar.

Ett långsiktigt förändringsarbete för att anpassa äldreomsorgen till den demografiska och tekniska utvecklingen pågår. För att bibehålla en äldreomsorg av god kvalitet måste tillgången till personal med rätt kompetens säkras. Äldreomsorgens personal behöver erbjudas en attraktiv arbetsplats som tillvaratar och odlar deras yrkesprofession.

Digitalisering

Välfärdssektorn står inför en digitalisering, som kan innebära stora möjligheter. Med hjälp av välfärdsteknik som till exempel sensorer eller applikationer på mobiler och surfplattor som påminner eller ger stöd, kan äldre och personer med funktionsnedsättning få ökad trygghet, vara mer delaktiga, självständiga och därigenom uppnå en god livskvalitet.

De välfärdstekniska lösningarna ska inte ersätta det mänskliga mötet inom omsorgen, men de kan ge bättre förutsättningar för verksamheter att disponera sina resurser. Rutinmässiga uppgifter kan till viss del ersättas av tekniska lösningar och bidra till "mindre spring" och mer möten med brukaren. Välfärdsteknik kan också bidra till bättre arbetsmiljö för utförarnas personal. Genom att ge personalen mer tid, och mer flexibilitet i utförandet kan tekniken bidra till att minska stress.

Välfärdsteknik bidrar till att öka livskvalitén, självständigheten och tryggheten för äldre. Tekniken är också en viktig pusselbit för att klara kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. Med den digitala välfärdsteknikens hjälp kan vi öka flexibiliteten när det gäller insatser för äldre.

Det råder brist på personal med rätt kompetens och språkkunskaper inom äldreomsorg. Digitala-lösningar för att kunna kommunicera bättre med brukare samtidigt som språkkunskaperna förbättras testas under 2024. Utbildning i svenska-språket för personal ges till flera för att kunna möta behovet av personal med tillfredställande språkkunskaper i svenska över tid.

Trygghet och kvalitet

I många avseenden är god kvalitet kopplad till att personalen hos utförarna, ska vara kvalificerade, kompetenta och tillräckligt många. För att långsiktigt säkra tillgången till personal måste attraktiviteten i yrket öka. Personal- och kompetensförsörjningsarbetet kan inte bara ta sikte på att attrahera och rekrytera ny personal. Det måste även handla om att ta tillvara på den fulla potentialen hos de som redan är anställda. I detta hänseende behöver upphandlingsunderlagen ha tydliga krav på arbetsmiljön för utförarnas personal tex. med antalet personer som omsorgspersonalen hjälper under en arbetsdag, fler som arbetar heltid och rätten till fortbildning.

Förvaltningen kommer att bidra till Agenda mål nr 8 ”Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt” genom att vid upphandling främja anständiga arbetsvillkor vid köp av varor och tjänster. Förvaltningen kommer även att bidra till mål nr 12, ”Hållbar konsumtion och produktion” genom att vid upphandling främja anständiga arbetsvillkor för varor och tjänster som köps in. Förvaltningen ska öka kunskapen för hållbarhet i upphandling, följa upp leverantörer och samarbeta för att ligga i framkant. Förvaltningen ska när det är möjligt nyttja ramavtal från SKR som är ett bra sätt att effektivisera upphandlingen och ställa relevanta hållbarhetskrav.

Lagändringar

Socialtjänstlagen

Slutbetänkandet ”Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)”, bereds nu i regeringskansliet. Om det fattas beslut om en ny socialtjänstlag kommer det ha betydelse för nämndens arbete. I betänkandet föreslås bland annat att socialtjänsten ska tydliggöra inriktningen mot förebyggande insatser och att kommunen ska få möjlighet att tillhandahålla insatser utan biståndsbeslut. Sammantaget skulle förslaget till en ny socialtjänstlag innebära en omställning av nämndens arbets sätt och metoder. Förslaget är att lagen ska träda i kraft 1 januari 2026.

Det finns även förslag till ändringar i socialtjänstlagen som bland annat innebär att nämnden kan få rätt att använda digital teknik när bistånd ges i form av hemtjänst eller i särskilt boende. I förvaltningen pågår ett strategiskt arbete med välfärdsteknik, ett exempel är pilotprojektet med GPS larm.

I utredningen om ny socialtjänstlag ingår även uppdrag att analysera hur äldreomsorgen bäst bör regleras i framtiden, inom ramen för socialtjänstlagen eller i en särskild lag som omfattar äldreomsorgen och övriga insatser inom socialtjänsten som är riktade till äldre personer. Utredningen har inte kunnat visa på påtagliga fördelar att särreglera äldreomsorg och därför behöver frågan utredas vidare.

Ytterst handlar frågan om att säkerställa att äldreomsorgen är en del av den välfärd som är tillgänglig för alla vid behov utifrån de behov och förväntningar som är aktuella i dag och fram över. Dessa krav och förväntningar är delvis andra än när äldreomsorgen infördes som begrepp. Områden där kraven och förväntningarna ökat är individualisering och delaktighet för den enskilde samt arbetet med att tillgodose omfattande vård- och omsorgsbehov som landstinget till stor del svarade för fram till Ädelreformen. I det fortsatta arbetet behöver regleringens utformning analyseras i förhållande till de lokala förutsättningarna som de olika sätt som finns att nationellt styra och stödja vården och omsorgen.

LSS

Den 1 mars 2023 presenterades förslaget om statligt huvudmannaskap för personlig assistans.

Förslaget innebär att:

- Staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans.
- Kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det.
- Timschablonen höjs med 4,35 kronor i 2022 års nivå. Detta för att kompensera arbetsgivarna för sjuklönekostnaderna för personliga assistenter.
- Det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och de kommunala besluten om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan.
- Kommunerna ska kunna få ersättning för de kostnader för personlig assistans som uppstår från och med den 1 januari 2026.
- Anslaget för kommunalekonomisk utjämning minskas med 10 323 miljoner kronor totalt i 2021 års kostnads- och volymnivå till följd av huvudmannaskapsförändringen.

Under förutsättning att staten tar över kostnaderna för personlig assistans kommer kostnaderna för kommunen att upphöra 2026. Eftersom det fortfarande rör sig om ett förslag kan det i praktiken innebära att övergången till statlig assistans i sin helhet blir försenad. Därmed antas kostnader för assistans öka med befolkningmängden tills huvudmannaskapsförändring.

Behovet av bostäder i kommunen ökar med befolkningmängden. De personer med funktionsnedsättning som har ett omfattande behov av omvårdnad har behov av bostad med särskild service. Psykisk ohälsa ökar bland befolkningen. Detta leder till komplexa behov som kräver kompetens. För att undvika behov av direktupphandling behöver kompetensutveckling ske inom de boenden som kommunen tillhandahåller.

Daglig verksamhet syftar till att ge meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Daglig verksamhet kan också tillsammans med andra aktörer bidra till att brukaren närmar sig arbetsmarknaden. Tillgången till praktikplatser är avgörande för att öka möjligheten till en anställning på den öppna arbetsmarknaden. I agenda 2030 i mål nr 8 framkommer att kommunen vill få fler personer långt från arbetsmarknaden i sysselsättning. Detta genom att skapa meningsfulla praktikplatser.

Antagande görs att behovet av kontaktperson, ledsagning och avlösarservice enligt LSS ökar i takt med befolkningsökningen.

Socialpsykiatri

Förslaget på ny socialtjänstlag "Hållbar socialtjänst" bereds i regeringskansliet. Ändringar som föreslås i lagförslaget innefattar förtydligande av socialtjänstens ansvar för förebyggande insatser som även skulle kunna ges utan biståndsbeslut. Andra ändringar är ansvarsfördelning mellan kommun och region för brukare med missbruk och psykisk funktionsnedsättning. Detta förslag redogörs i s.k. samsjuklighetsutredning.

Från samsjuklighetsutredningen framkommer förslag på att:

Regionernas hälso- och sjukvård ska ansvara för all behandling av skadligt bruk och ska ges samordnat med behandling för andra psykiatriska tillstånd.

Socialtjänstens huvuduppdrag ska vara att stärka den enskildes resurser och funktionsförmåga genom sociala stödinsatser.

Antagande görs att behovet av insatser för målgruppen inom socialpsykiatri ökar i takt med befolkningsökningen.

Tillsyn över socialtjänsten

En särskild utredare ska se över möjligheterna att förbättra förutsättningarna för Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att utöva tillsyn över socialtjänsten, som inkluderar bland annat insatser för äldre och personer med funktionsnedsättning. Uppdraget ska redovisas senast den 29 mars 2024.

10 Målbilaga

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Målnivå 2023
Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.	Vård- och omsorgsnämnden ska vara tillgänglig och utredningar beslut och verkställighet ska ske inom skälig tid	NKI brukarundersökning-helhetsintryck	—	■		76 %		84 %	84 %
		Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	—	■	22	35		30	30
Österåker ska ha en ekonomi i balans	Vård- och omsorgsnämnden ska nyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål. Nämnden ska samordna insatser, internt och med andra aktörer, för de personer som har behov av det.	Budgetavvikelse i förhållande till utfall	—	■	6,9 %	4,7 %		2 %	2 %
		Fastställd åtgärdsplan vid eventuell budgetavvikelse	—	■	100 %	100 %		100 %	100 %
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och ekonomiskt bistånd. (Ja=1, Nej=0)	—	■	0			1	1

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Målnivå 2023
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-barn, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	—	—	0	1		1	1
		Aktuell rutin för samordning mellan social barn- och ungdomsvård och LSS-vuxen, (Ja=1, Nej=0) (-2019)	—	—	0	1		1	1

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Målnivå 2023
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet	Vård och omsorgsnämnden ska utgå från barnkonventionen artikel 28, att barn har rätt till utbildning. Nämnden ska verka för att alla barn deltar i den verksamhet som anordnas av skolan för att uppfylla sin skolplikt och klara sin skolgång. Nämndens möte med barn ska därför endast i undantagsfall ske under skoltid.	Utredningssamtal och öppenvårdsinsatser ska planeras utanför skolschemalagd tid, vilket ska mätas under mars månad varje år.	—	—		25 %		25 %	25 %
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig. Kvalitetsmått	NKI hemtjänst	—	—		83 %		90 %	90 %
		Brukarbedömning gruppbostad LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	—	—	71	71		71	75

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Målnivå 2023
	i brukarundersökningen för funktionsnedsättning och äldre ska förbättras.	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	—	—		76		83	83
Österåker ska ha en trygg miljö	Vård- och omsorgsnämndens insatser ska ges med respekt för individens specifika behov och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig.	Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	—	—	53	73		65	65
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)	—	—		85		93	93
Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka									
Stark och balanserad tillväxt som är	Vård- och omsorgsnämndens ska bidra till	Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	—	—	1	1		-2	-2

Inriktningsmål	Nämndsmål/resultatmål	Resultatindikatorer			Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Målnivå 2023
ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar	social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka.	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	—	—	-19	-22		-1	-1
		Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	—	—	-84	-100		-4	-4

11 Bilaga över strategiska nyckeltal

11.1 Nyckeltal- år

11.1.1 Hemtjänst

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Antal kunder, hemtjänst	610	590	580	620	640	600
Hemtjänst, pris/utförd timme	437	443	459	472	472	472
Hemtjänst, utförda timmar, dag och kväll	255 520	246 737	237 468	240 000	240 000	250 000
Timmar hemtjänst, egen regi	8%	8%	8%	9%	9%	8%

11.1.2 Särskilt boende

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 993	2 023	2 094	2 155	2 155	2 155
Särskilt boende, årsplatser	267	256	285	310	315	312
Beläggningsgrad	99%	99%	99%	99%	99%	99%
Korttidsplatser, antal dygn	4 000	3 859	4 380	3 650	3 650	4 840
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 276	2 300	2 346	2 414	2 414	2 414

11.1.3 Funktionsnedsättning

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Boende, antal vuxna egen regi	96	91	96	93	93	98
Boende, antal vuxna extern regi	43	41	40	42	43	44
Boende, antal barn	6	10	7	5	5	7

Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Budget 2023
Daglig verks. enl. LSS, antal personer	180	193	200	205	210	200
Korttidsvistelse, antal dygn	3 600	2 160	2 500	2 200	2 200	2 704
Korttidstillsyn, antal barn	22	20	20	24	24	19
Personlig assistans LSS, vuxna	17	15	13	11	11	13
Personlig assistans LSS, barn	7	7	7	7	7	7
Personlig assistans SFB, vuxna	44	42	42	38	40	42
Personlig assistans SFB, barn	10	11	10	10	10	10